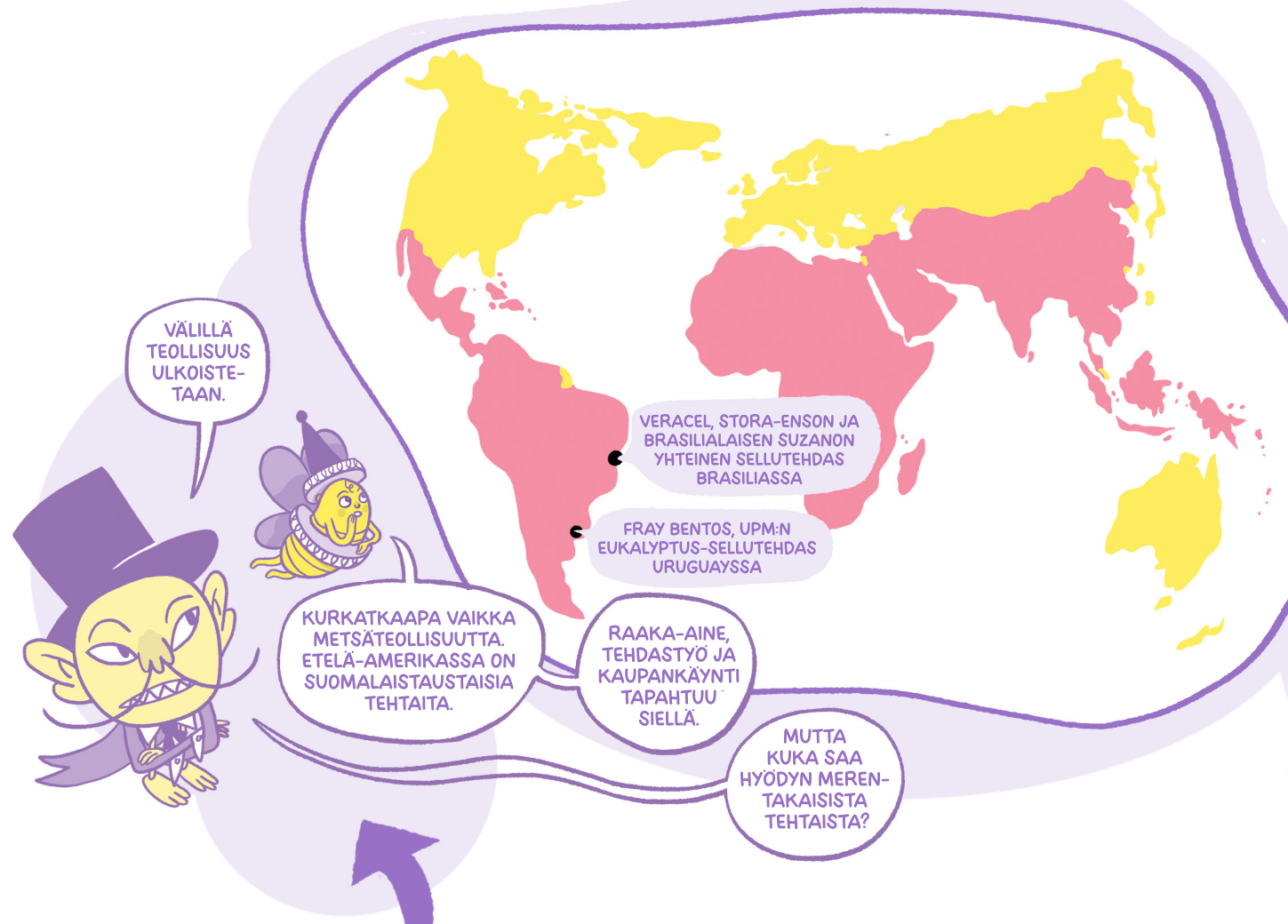

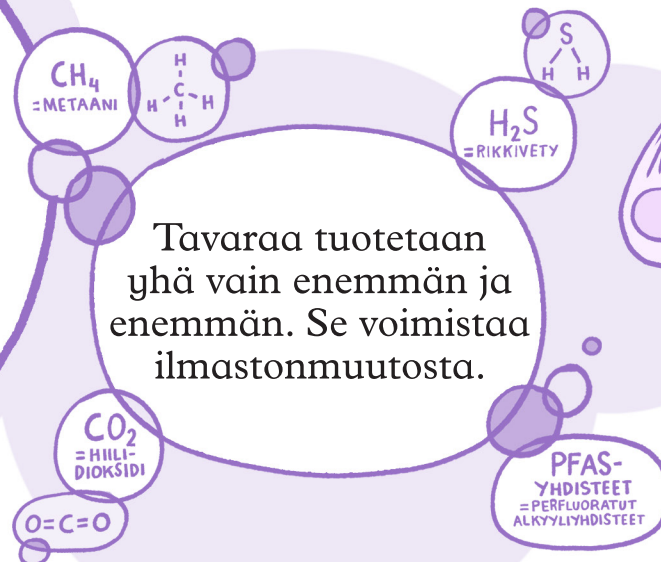
Kobolttia Kongon demokraattisesta tasavallasta.

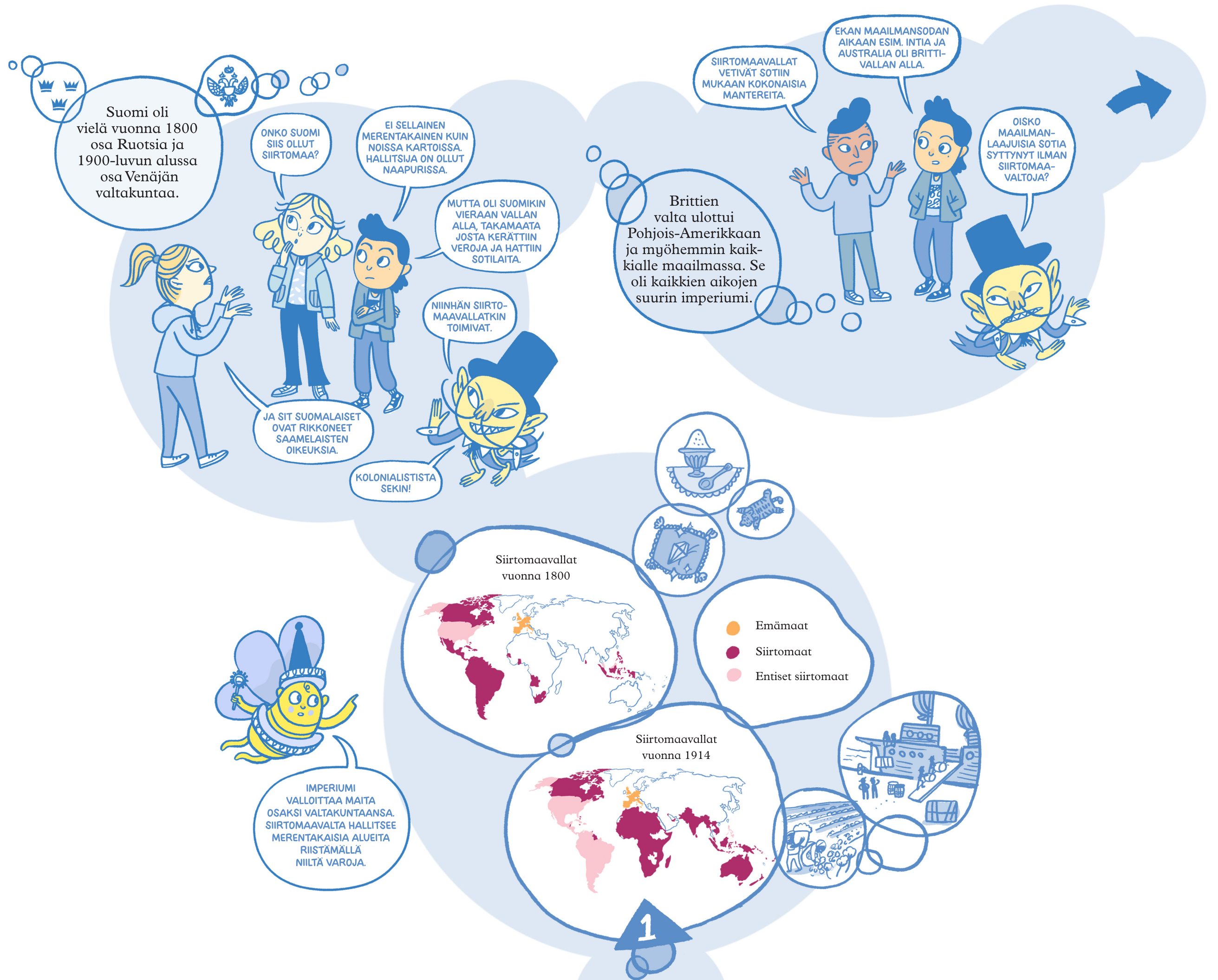

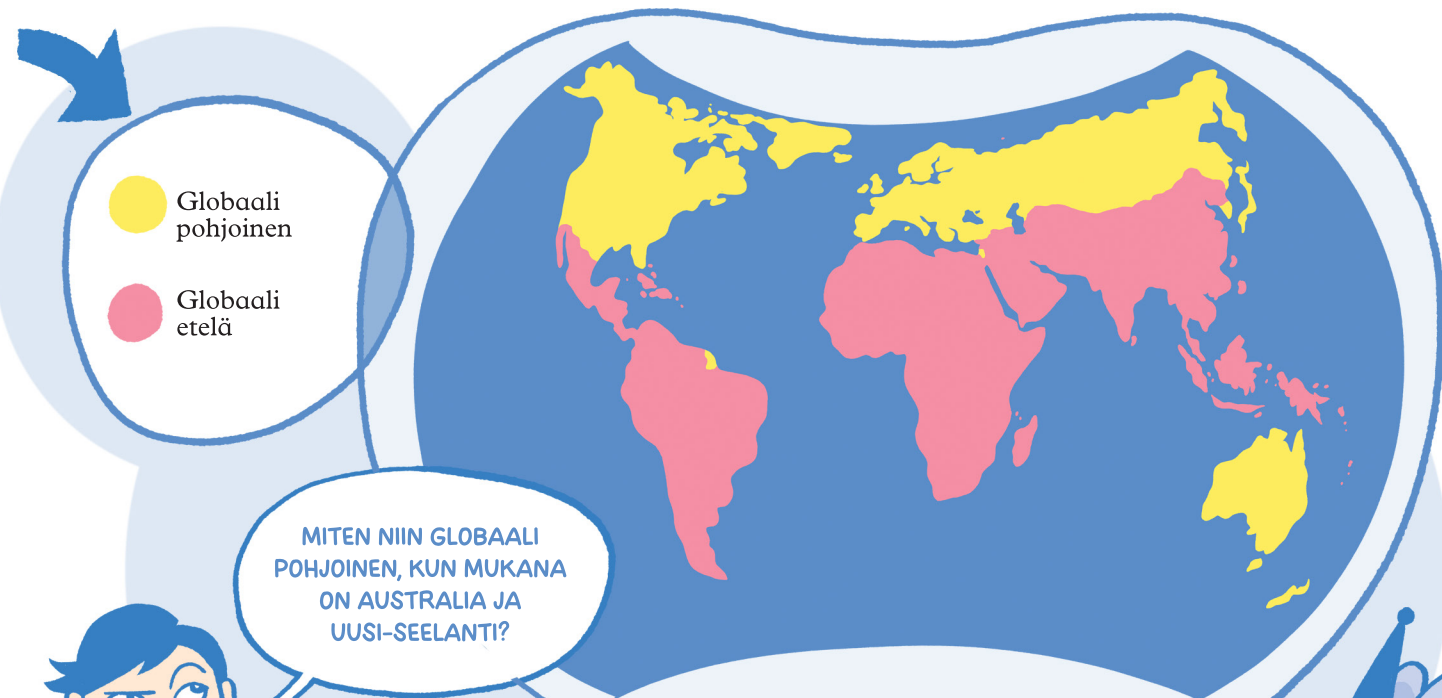
Litiumia Australiasta, Chilestä ja Kiinasta.

Tavaraa tuotetaan yhä vain enemmän ja enemmän. Se voimistaa ilmastomuutosta.

Gloaali pohjoinen

Gloaali etelä

MITEN NIIN GLOBAALI
POHJOINEN, KUN MUKANA
ON AUSTRALIA JA
UUSI-SEELANTI?

TÄSSÄ TARKOITETAAN
YHTEISKUNTIEN PIIRTEITÄ,
VARALLISUUTTA JA
POLITIikkaa, EI SIAINTIA
MAAPALLOLLA...

... NIMESTÄ
HUOLIMATTA.

Englanti
levisi kaikille
mantereille.

Brasiliassa puhutaan
portugalia ja muualla
Latinalaisessa Amerikassa
espanjaa.

VIRALLISTEN
KIELTEN AVULLA
VOI JÄLJITTÄÄ
HISTORIAA.

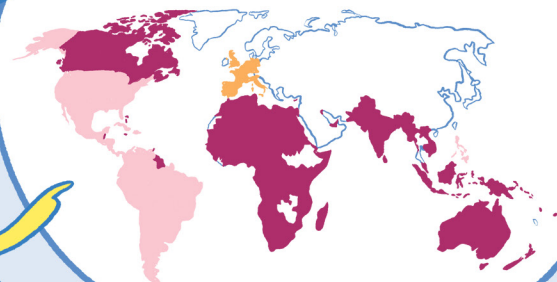
ETELÄ-
AMERIKASSA
PUHUTAAN PALJON
ESPANJAA JA
PORTUGALIA.

BRITEILTÄKIN
JÄI JOTAIN
VÄHÄN SINNE
SUN TÄNNE...

...KUN SIIRTOMAITA
OLI AUSTRALIASTA
KANADAAN JA
MALESIASTA
MALAWIIN.

ENGLANNIN YLEISYYS LIITTY
MYÖS LEFFOJEN JA TELKKARIN
LEVIÄMISEEN JA NETIN KÄYTTÖÖN.

Siirtomaavallat
vuonna 1914

Siirtomaavallat
vetivät rajoja oman
mielen mukaan
esimerkiksi
Kongossa.

Monet rajat
jäivät voimaan maiden
itsenäistyessä ja aiheuttavat
ongelmia edelleen.
Ilmastokriisi vie myös
voimavaroja.

Israelin ja Palestiinan
kriiseillä on juuret siirtomaa-
ajassa. Venäjän hyökkäys
Ukraina on esimerkki
imperialismista.

Sudan on esimerkki entisestä
Britannian siirtomaasta, jossa
ongelmat kasaantuvat ja
voimistavat toisiaan.

TAAS OLLAAN
LIITTÄMÄSSÄ
ALUEITA VALTA-
KUNTAAN...

...PAIKALLISTEN
MIELIPITEISTÄ
VÄLITTÄMÄTTÄ.

MYÖS
SUDANISSA ON
HOUKUTTELEVIA
LUONNONVAROJA JA
SITKEÄ SOTATILA.

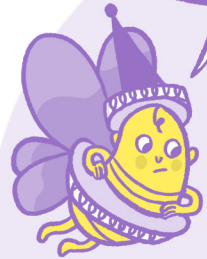
Nykyään Suomi kuuluu varakkaimpien maiden joukkoon ja on yksi pohjoismaisista hyvinvointivaltioista.

Tehtaita alettiin rakentaa myös Suomeen, ensin osana Ruotsia ja sitten osana Venäjää. Itsenäistyttyään Suomi jatkoi teollistumista.

MAAILMASTA ON TULLUT YKSI SUURI KILPAKENTTÄ: HAALITTAAN LISÄÄ ENERGIAA, RAAKA-AINEITA JA SITÄ, MIKÄ MILLOINKIN TRENDAA.

IHMISET TAI VALTIOT, IHAN SAMA, KUNHAN ON ENEMMÄN KUIN MUILLA.

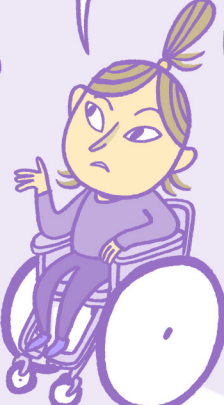
AHNEUDESTA TULEE KIERRE.

EI HUOMATA - TAI HALUTA NÄHDÄ - ONGELMIA

...EIKÄ USKOTA, ETTÄ VOISI ELÄÄ TOISIN.

AHNEUDELLA JA KATEUDELLA VOI SYTYTTÄÄ SOTIA.

Kolonialismin kerryttämällä rikkauksilla alettiin rakentaa tehtaita. Fossiiliset polttoaineet kytkeytyvät kolonialismiin.

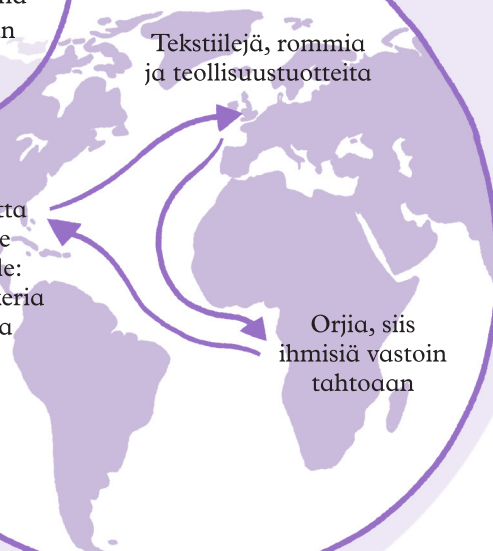
Brittien kolmiokauppa kävi kuumimpana 1700-luvun lopulla.

Tekstiilejä, rommia ja teollisuustuotteita

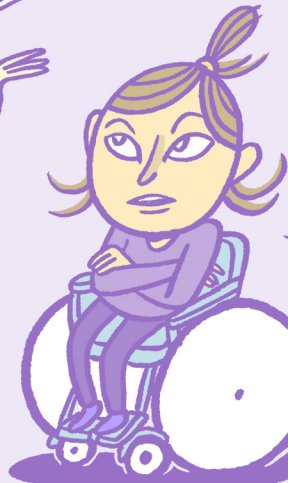
Raaka-ainetta brittiläiselle teollisuudelle: puuvillaa, sokeria ja tupakkaa

Orjia, siis ihmisiä vastoin tahtoaan

Orjiksi pakotetut ihmiset työskentelivät ilmaiseksi omistajilleen. Esimerkiksi englantilaisten ja amerikkalaisten varallisuus kasvoi orjatyövoiman hyväksikäytöllä.

MUT SIIS JOS EUROOPPALAISET VAAN ON VOITTAJIA?

EI AINAKAAN REILUJA! KAIKEN LISÄKSI ILMASTONMUUTOS KYTKEYTYY TÄHÄN KUVIOON.

EDESSÄ ON:

1 KOLONIALISMIN POLKU:
SIIRTOMAAVALLAN AJASTA
NYKYPÄIVÄÄN

2 TEOLLISUUDEN POLKU:
SEURAA RAHAN REITTEJÄ

3 MUUTTOLIIKKEIDEN POLKU:
ILMASTONMUUTOS PAKOTTAA
IHMISIÄ LIKKUMAAN

Yksinvallan aikamatka

Sana diktaattori on peräisin antiikin Roomasta. Se tarkoitti elur perin valtakuntaa itsevaltiasta, joka teki päätöksiä hädäntilanteissa. Julius Caesar oli ensimmäinen Rooman hallitsija, joka julistautui elinikäiseksi diktaattoriksi. Itsevaltaaan asemassa on riskinsä. Pian julistuksen jälkeen lähimpinä liittolaiset surmasivat Caesarin.

Vainke Caesarin diktaatturi loppui lyhyeen, hänen myötänsä alkoi Rooman valtakunnan keisari aika. Seuraavina vuosisatoina vallassa olivat itsevaltiat. Roomasta tuli Välimerenpiirin supervaltia, jonka lonkerot leviävät Eurooppaan, jonne matkaa Aasiaan ja pitkin Pohjois-Afrikkaa. Orjat rakensivat kiviä ja sotivat kaleerilaivoja kohti valtakunnan ydintä eli Rooman kaupunkia, jonne sotien ja valloituksen tuotot rahdattiin. Antiikin Roomasta jäi jälkeen kestävä raunio, jota ihailtiin ja jota ovat muisto väkivaltaisesta su-

Kaivoksista jää pysyviä jälkiä kalliioihin, mutta roomalaisten metallinimo jätti jälkensä sinnekin, mihin ihmiset ja tavarat eivät matkanneet: Atlantin takana, Grönlannin mannerjäädssä erottuu roomalaisajan ilmansaasteet lyijypitoisena raitana.

LÄHDE: SUNGMIN HONG & ALI GREENLAND ICE EVIDENCE OF HEMISPHERIC LEAD POLLUTION TWO MILLIONIA AGO.

Aurinkokuningas
Louis Dieudonné
(eli Ludvig Jumalan antama),
kuninkaana Louis tai
Ludvig XIV. 1638-1715

ikka, kahvi ja kaakao ovat
veja. Niiden kaupalla tehtiin
leen suuria rahoja, jotka
a hallitsevien taskuihin

1

Eurooppalaiset ulottivat valtansa maailmalle tuliasein, valtameri-
aluksin, sotilaiden, bisnesmiesten ja
onnenonkijoiden joukkojen voimalla.
Mukana matkasivat myös kulku-
taudit. Ne mursivat monen kansan
vastarinnan maissa, joita eurooppa-
laiset "löysivät" ja kutsuivat "uusiksi".
Siirtomaavallan aikakausi alkoi.

3

Eurooppalaisten siirtomaavallat
vaikuttivat miljoonien ihmisten
elämään ympäri maailmaa. Ne
muuttivat maankäyttöä ja rikkoivat
paikallisia elämäntapoja. Siirtoma-
aika vyörytti käyntiin tapahtumasarjoja,
jotka ovat myöhemmin kiihtyneet
elonkehän kriiseiksi.

2

Sokeriruoko, tupakka, kahvi ja
kaakao ovat tropiikin rahakasveja.
Niiden kaupalla tehtiin ja tehdään
edelleen suuria rahoja, jotka päätyvät
kauppaa hallitsevien taskuihin.

NE, JOIDEN
VARALLISUUTTA
TEOLLISUUS LISÄÄ,
AIHEUTTAVAT ENITEN
ILMASTON-
MUUTOSTA.

TUNTUU TOSI
EPÄREILULTA.

EN HALUAISI
OLLA OSA KOKO
KUVIOTA!

Ilmastomuutoksen
tuottamat ongelmat osuvat
epätasaisesti eri puolille
maapalloa. Esimerkiksi
Suomessa ilmastonmuutos
ei vielä näy arjessa yhtä
selvästi kuin kuumemmilla
seuduilla.

MERENPINTA
KYLÄ KOHOAA
SAMALLA TAVALLA
MALEDIIVEILLA KUIN
POHJANMAAN JA
FLORIDAN RANNI-
KOILLA.

Vauraat ihmiset ja maat
voivat lykätä vaikutuksien
kokemista kauemmas
tulevaisuuteen, mutta
saattavat samalla tulla
kiihdyttäneeksi ilmaston-
muutosta.

OLETTEKO
KUULLEET
METSÄPALOISTA
MAAILMALLA?

Ilmaston
kuumeneminen
pakottaa ihmisiä
muuttamaan usein
kotimaassa mutta myös
ulkomaille. Silti esimerkiksi
EU-maihin ei oteta
ilmastopakolaisia.

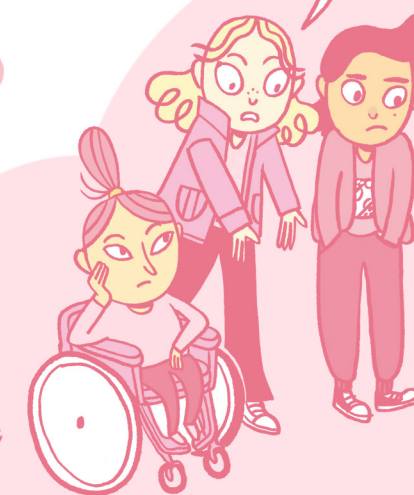
MUTTA ME EI
VOIDA VAIKUTTAA
MIHINKÄÄN.

AI ETTE
MIHIN-
KÄÄN?

ONNEKSI
KUKAAN EI
KANNA KOKO
MAAILMAA
HARTEILLAAN
YKSIN.

AJATUKSET LEVIÄVÄT
JUTTELLESSA, SOMESSA...
TÄHÄN OSALLISTUVAT
KAIKKI TAVALLAAN.

Suomen passi
vuonna 2026

Afganistanin passi
vuonna 2026

AFGANISTANIN
PASSILLA VOIT
MATKUSTAA ILMAN
VIISUMIA 24
MAAHAN.

SUOMEN
PASSILLA
PÄÄSEE ILMAN
VIISUMIA 185
MAAHAN.

Suomen
kansalaiset pääsevät
moniin maihin pelkällä
passilla, afganistanilaiset
joutuvat hakemaan
viisumia melkein
kaikkialle. Viisumin
saamisen ehdot
vaihtelevat
paljon.

Aina passia ei saa.
Sytä jäädä ilman passia:
rikosepäily, asevelvollisuus,
köyhyys, se ettei pääse
viranomaisen luo
hakemaan passia.

VIISUMISTA
PÄÄTTÄÄ SE
MAA, JOHON
MATKUSTETAAN.

PASSIN
MYÖNTÄÄ KOTI-
MAA, JONKA
KANSALAINEN
OLET...

Suomen
kansalaisuus on
tavallaan varallisuutta.
Sen mukana tulee
kansalaisoikeuksia,
ja matkustaminen
on helpompaa kuin
monien muiden
maiden kansa-
laisilla.

Valtiot rajoittavat
ihmisten liikkumista
maasta toiseen.
Kaikkia ihmisiä eivät
koske samat säännöt.

Orjuuteen pakottaminen jätti pitkät jäljet. Orjen jälkeläiset joutuvat vaatimaan perusoikeuksia kotimaissaan.

Eurooppalaiset siirtomaavallat rikastuivat alusmaiden kustannuksella ja pakottivat ihmisiä orjatyöhön.

KYSE EI SIIS OLLUT VAIN RAAKA-AINEISTA. SIIRTO-MAAVALLAT KÄYTTIVÄT MYÖS IHMISIÄ KAUPPATARANNA.

MITKÄ OVAT LÄHTEMISEN SYYT?

KOHTI HYVÄÄ, POIS PAHASTA VAI VÄHÄN MOLEMPIA?

EUROOPASTA ON LÄHDETTY ESIM. USKONVAINOJEN, PERUNARUTON JA VANKIKARKOTUSTEN TAKIA.

MERENTAKAINEN VAPAAUS JA VAURAAUS VETÄVÄT PUOLEENSA.

LÄHTEMISEN KÄÄNTÖPUOLI: TOISET PETTYVÄT UUTEEN ELÄMÄÄN, KÄRSIVÄT KOTIKÄVÄSTÄ JA PALAAVAT KOTIMAAHANSA.

Euroopasta on muutettu paremman elämän toivossa niin sanottuun Uuteen maailmaan.

KIELET JA VALTA LIITTYVÄT YHTEEN...

JOS MUN ISO-VANHEMMAT PUHUIVAT SAAMEA, OPETTAJA SAATTOI LYÖDÄ KARTTAKEPILLÄ SORMILLE. 1960-LUVULLA!

Toisaalta siirtomaavallat vaativat alamaista opettelemaan omaa kieltään. Usein ne ovat jääneet käyttöön itsenäistymisen jälkeenkin.

Kielet liittyvät kansallisvaltioiden perustamiseen.

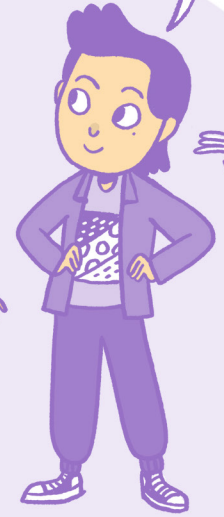
...MUTTA KIELILLÄ RAKENNETAAN MYÖS SILTOJA. KERRO KIELITÄIDOSTASI!

MEILLÄ PUHUTAAN KOTONA RANSKAA JA SANGOA, KOULUSSA JA KAVEREIDEN KANSSA ME PUHUTAAN SUOMEA JA ENGLANTIA.

MEIDÄNKIN PERHEESSÄ KÄYTÄÄN MONTAA KIELTÄ: ENGLANTIA, SUOMEA JA VARSINKIN ÄIDIN KANSSA MYÖS DARIA.

MÄ OLEN SUOMENKIELINEN, MUT NETISSÄ KÄYTÄN MELKEEN PELKÄSTÄÄN ENGLANTIA.

Pohjois-Amerikka muuttui, kun eurooppalaiset siirtolaiset työnsivät tieltään alkuperäisasukkaat ja loivat uudenlaiset valtiot uusine lakeineen. Nykyään Yhdysvallat on maailman rikkain maa ja Eurooppa sen jälkeen rikkain talousalue. Kanadakin kuuluu rikkaimpien maiden joukkoon.

Suomi voi valtiona tehdä paljon, jotta köyhissä maissa pystytään lieventämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Tällöin kannetaan yhteisvastuuta ilmastonmuutoksesta, joka liittyy Suomenkin vaurastumiseen. Vaikutusten hillitseminen on kaikkien etu.

VOIDAAN TUKEA KASTELU- JÄRJESTELMIEN JA ILMASTOVIISAI- DEN ASUNTOJEN SUUNNITTELUSSA JA RAKENTAMISESSA.

JA RAKENTAMISEN RAHOITUKSESSA!

MEIDÄN PERHE EI OLE SUPERRIKAS! EI LENNELLÄ YKSITYIS- KONEILLA...

MUTTA SUOMALAINEN ELÄMÄNTAPA KULUTTAA ENEMMÄN LUONNON- VAROJA KUIN MAA- PALLO KESTÄÄ.

Ihmisoikeuksiin kuuluvat oikeus jäädä kotimaahan, oikeus lähteä ja oikeus palata. Miten nämä oikeudet toteutuvat ilmastonmuutoksen myötä ihmisille eri alueilla?

EIVÄT KAIKKI HALUA MUUTTA PAREMMAN ELÄMÄN TOIVOSSA VAIKKA SUOMEEN.

MUTTA JOS KOTIMAASSA ON VAARALLISTA, ON PAKKO MUUTTA.

MILLAINEN ON HYVÄ KOTIMAA?

ONKO VAIKKA SUOMI KAIKILLE YHTÄ HYVÄ PAIKKA?

MIHIN SÄ LÄHTISIT, JOS VOISIT TAI OLISI PAKKO?

MIKÄ SIELLÄ OIS HYVÄÄ?

ENTÄ VOISIKO SIELLÄ TULLA ONGELMIA?

ONKO SILLÄ VÄLIÄ? JOKU MUU KULUT- TAA KUITENKIN VIELÄ ENEMMÄN.

EIKÖHÄN MEIDÄN PITÄISI MIETTÄ OMAT KUVIOT KUNTOON EIKÄ SYTYTTÄÄ MUITA?

SITTEEN ON HELPOMPI VAATIA MUITA MUKAAN.

ENTÄ JOS HALUAA PALATA, MITEN SIITÄ VOI TEHDÄ TURVALLISTA?

Pakolaiseksi sanotaan ihmistä, joka joutuu lähtemään kotimaastaan, koska häntä vainotaan vaikka uskonnon tai mielipiteen vuoksi. Suomeen on muuttanut pakolaisia monesta eri maasta. Ilmastopakolaisilla ei vielä ole kansainvälisen lain suoma suojaa.

MIHIN IHMISET MENEVÄT JA MITÄ TEKEVÄT, JOS HEILLE EI ANNETA UUTTA MAHDOLLISUUTTA PAKOLAI-SENA EIKÄ TUETA KÖYHDY-TETTYJÄ MAITA?

Sekä yksittäisten ihmisten että kokonaisten valtioiden välillä on suuria varallisuuseroja. Rikkaimmilla valtioilla on mahdollisuus varautua ilmaston kuumenemiseen parhaiten.

GLOBAALISSA ETELÄSSÄ KÄRSITÄÄN ILMASTOKRIISISTÄ, VAIKKA IHMISET EIVÄT EDES KULUTA PALJOA.

HE OVAT KRIISIEN SUHTEN HAURAASSA ASEMASSA.

SUOMALAISET OVAT ILMASTOKRIISINKIN SUHTEN ETU-OIKEUTETTUJA.

ON VAKAATA JA VARAA VARAUTUA...

VOI OLLA, ETTEI ME OIKEIN EDES YMMÄRRETÄ, MILLAISTA ON ELÄÄ VAIKKA HIRNUMYRSKYJEN UHAN ALLA.

ON TÄRKEETÄ KUUNNELLA IHMIEN KOKEMUKSIA.

EHKÄ NIITÄ VÄHÄTELLÄÄN, KUN NOI ASIAT TUNTUVAT VAIKEILTA.

MUN MIELESTÄ EI OLE REILUA...

ONNEKSI MEILLÄ ON TÄÄLLÄ ASIAT AIKA HYVIN...

MÄ EN HALUAISI AJATELLA TÄTÄ, TULEE NIIN PAHA MIELI...

MUISTATTEKO TARU SORMUSTEN HERRASTA SEN KOHDAN, KUN FRODO TOIVOO, ETTÄ OLISI SYNTYNUT TOISEEN AIKAAN?

SIIS ETTEI SE HALUAISI OLLA MUKANA KOKO SORMUS-HOMMASSA. GANDALF SANOO SIIHEN JOTAIN ETTÄ ME EI VOIDA VALITA AIKAA, JOSKA ELETÄÄN, MUTTA OMIIN TEKIOIHIN MEILLÄ ON VALTAA.

JA PUOLUSTAA LUOTETTAVAA TIETOA.

NIIN! EN KEKSI, MIKSI TUTKIJAT MUKA VALEHTELISIVAT ILMASTONMUUTOKSESTA.

SILTÄ ON TÄRKEETÄ USKALTA PUHUA.

KAIKKEEN EI TARTTE OLLA VASTAUKSIA.

MIELUUMMIN VIRAALEJA TOTUUKSIA KUIN JOTAIN PUPPUA.

VÄLILLÄ TUNTUU, ETTÄ NE VÄLTTELEE KOKO AIHETTA, KUN VASTAAN TULEE VAIKEITA KYSYMYKSIÄ.

MUT AIKUISET HEI, KYSE ON MEIDÄN TULEVAISUUDESTA.

KAIKKI EI KYL HALUA MIELEN-OSOITUKSIIN TAI SELLASEEN.

ME OLLAAN MUKANA POWISSA.

Kun vaikkapa kuivuus vaikeuttaa maanviljelyä eikä maaseudulla pärjää, muutetaan yleensä kaupunkeihin. Esimerkiksi Dhaka Bangladeshissä ja Lagos Nigeriassa ovat kasvaneet maailman suurimpien kaupunkien joukkoon. Perheet särkyvät muuttojen takia.

KUN ILMASTO MUUTTUU, IHMISET MUUTTAVAT ENITEN KOTIMAAN SISÄLLÄ.

